

در حوزه کتاب تئاتر چه خبر؟

مهدی نصیری
قفسه کتاب

در این نوشتار مروری داریم بر تازه‌ترین کتاب‌هایی که در حوزه تئاتر منتشر شده است. این کتاب‌ها را انتشارات نمایش که ناشر تخصصی کتاب در حوزه تئاتر است، به تازگی منتشر کرده و سعی داریم با مروری بر مطالب این کتاب‌ها علاقه‌مندان تئاتر را با محتوای این کتاب‌ها آشنا کنیم. یکی از این کتاب‌ها، «دفتر تقلید ۵» برنامه «نمایشجات تخت حوضی» از رادیو تهران است که مهدی صفاری نژاد و داریوش نصیری آن را گردآوری کرده و همزمان با بیستمین جشنواره نمایش‌های آیینی و سنتی منتشر شده است. این کتاب از ۱۳ نمایشنامه تخت حوضی که در اوایل دهه ۵۰ در رادیو تهران پخش شده، تشکیل شده و از هنرمندانی که در این تقلیدها حضور داشتند می‌توان از زنده‌یاد سعدی افشار و سیدحسین یوسفی نام برد. مهدی صفاری نژاد در خصوص چگونگی دسترسی به این اسناد می‌گوید: در سال ۹۱ در باغ موزه قصر برای تامین هزینه‌های بیمارستان مرحوم سعدی افشار گلریزانی برگزار شد. در این مراسم من سیاه بودم. در پایان مراسم، این هنرمند سیاه‌بازی یک سی‌دی تحویل داد. پس از گوش دادن متوجه شدم حاوی اجرای نمایشنامه‌های تخت حوضی است. پس از آن در گپی با داریوش نصیری و اشاره‌ای که به اجراهای رادیویی تخت حوضی در رادیو تهران داشت، تصمیم گرفتم با همکاری هم این متون را پیاده، مکتوب و منتشر کنیم چرا که اسناد مهمی در حوزه نمایشنامه‌های تخت حوضی محسوب می‌شوند. با توجه به این که بهرام بیضایی تقلید را به چهار دسته تقسیم کرده است، می‌توانم بگویم نمایشنامه‌های کتاب در این چهار دسته‌بندی جای می‌گیرند به عنوان مثال در دسته (تاریخی اسطوره‌ای) نمایشنامه «بارگاه احمد»، دسته (زندگی روزمره) نمایشنامه «دختر همسایه»، در دسته (تقلید تخیلی) و (تقلیدهای اخلاقی) می‌توان نمایشنامه «قضا و قدر» را نام برد. با مرور این ۱۳ نمایشنامه مخاطب با نحوه و نوع زندگی مردم دهه ۵۰ آشنا می‌شود.

«دفتر تعزیه ۱۷» گردآوری شده توسط مهدی دریایی نیز شامل پنج مجلس در ادامه دفترهای تعزیه از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۸۵ قمری است. «اثاث پس دادن» مجلسی که یزید پشیمان می‌شود و وسایل امام حسین (ع) را پس می‌دهد. «شهادت امام علی (ع)»، «دوره الصدق» یکی دیگر از مجالس درباره بانویی است که وقتی اسرا را به حلب می‌آوردند لباس مردانه می‌پوشد و نقاب می‌زند. جنگ می‌کند تا خودش را به اسرا برساند و همه فکر می‌کنند مرد است؛ در این تعزیه بحث بدل پوشی هم مطرح است که یکی از عناصر فرعی تعزیه محسوب می‌شود. «زن نصارا» و «قائیا فرنگ» عناوین دیگر مجالس هستند.

محمدحسین ناصربخت کتاب دفتر پژوهش ۵ را که شامل پژوهش‌هایی پیرامون نمایش‌های عروسکی مضحکه و شبیه‌خوانی به همراه پرونده‌ای پیرامون تجارب بازی‌نامه‌نویسی استاد فتحعلی بیگی در حوزه نمایش‌های ایرانی و کندوکاو سه اثر از وی از مناظر گوناگون است، دیگر کتاب تازه این حوزه است.

نگاهی به سه رمان نوجوان امروز

سفر در هزارتوی کلمات

عاشقانه‌های یونس در شکم ماهی

این رمان نیز برای گروه سنی (د و ه) و در ۱۴۴ صفحه منتشر شده است. داستان در زمان جنگ بین ایران و عراق می‌گذرد. نویسنده ویژگی‌های نوجوانان و عشق‌های این دوره و عواطفی را که با آن روبه‌رو هستند و پدیده جنگ و دشواری‌های آن و آواره شدن‌های ناشی از آن را به زیبایی و لطافت بیان می‌کند. داستان با لحظات سرشار از ارزش‌های انسانی و عاطفی برای خواننده نوجوان جذاب است.

عشق و جنگ، دو محور اساسی این رمان است. عشق برخلاف جنگ یادآور زندگی و امید است و از این زاویه عشق و جنگ در تقابل با یکدیگرند.

عاشقانه‌های یونس داستان آدم‌های خاص، تراش‌خورده و استثنایی است. داستانی که عناصر مختلف آن حساب شده در کنار هم قرار گرفته‌اند. داستان به جای روایتی خطی و ساده، با شکستن زمان و روایت، توانسته متنی تأویل‌پذیر ارائه و مخاطب نوجوان کتابخوان را مجذوب خود کند.

فقط بابا می‌تواند من را از خواب بیدار کند

این رمان در ۲۷۲ صفحه برای مخاطب گروه سنی (د و ه) منتشر شده است.

موضوع این کتاب، جنگ ایران و عراق و داستان آدم‌هایی است که خواسته یا ناخواسته بر اثر جنگ آسیب دیده‌اند و مسیر زندگی‌شان، تغییر یافته است.

داستان، زندگی‌پسری به نام بهنام را بازگو می‌کند. بهنام روایت اصلی‌اش را به موضوع اسارت پدرش قبل از تولد خود بازگشت او از اسارت اختصاص داده است. نابینا شدن پدر در اسارت، بزرگ‌ترین دغدغه ذهنی بهنام است و چگونگی پذیرش این مساله ماجراهای این داستان را شکل می‌دهد.

کتاب، زاویه دیدی را روایتی چندگانه دارد. به این ترتیب فصل‌های کتاب با نام سه شخصیت بهنام، آرمن و یاسمین از هم جدا شده و در هر فصل یکی از این سه شخصیت، داستان را روایت می‌کند. از ویژگی‌های قابل‌توجه و مثبت این کتاب پرداختن به برخی مظاهر جنگ و دفاع مقدس است که تا به حال در کتاب‌های نوجوان کمتر به آن توجه شده است. مثل حوادث پس از جنگ و حواشی آن. نثر داستان ساده و روان و به دور از هرگونه پیچیدگی است و مخاطب نوجوان را تا پایان با خود همراه می‌کند.

نویسندگان ایرانی در حوزه نگارش

داستان نوجوان، عرصه‌ای به داستان‌های ترجمه خارجی واگذار کرده‌اند. درباره دلایل این امر باید در زمان دیگری صحبت کرد. مادر این مطلب قصد داریم برای خانواده‌هایی که نوجوان دارند، چند کتاب خوب و خواندنی را که انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتشر کرده و مورد استقبال مخاطبان قرار گرفته است، معرفی کنیم.

انسیه موسویان
قفسه کتاب

پریانه‌های لیاسند ماریس

«پریانه‌های لیاسند ماریس» رمانی است در ۴۳۲ صفحه که از مجموعه رمان نوجوان امروز برای گروه سنی (د و ه) منتشر شده است.

این رمان در گونه فانتزی نو و از جمله قصه‌های پریان است و در رده قصه‌های رئالیستی-جادویی قرار می‌گیرد. ماجراهای این رمان در سرزمینی واقعی اتفاق می‌افتد. سیراف، یکی از قدیمی‌ترین بنادر جنوب ایران است که بازرگانان آن از دیرباز سفرهایی تجاری به دوردست‌های آسیا و آفریقا داشته‌اند.

شخصیت‌های این رمان هم واقعی و هم خیالی است. مردمی از بندر سیراف که سرنوشت‌شان با شخصیت‌های خیالی و حوادث غیرواقعی گره می‌خورد و به تبع آن سرزمین‌ها و مکان‌های عجیب نیز وارد فضای داستان می‌شود. در این رمان هم نظیر همه فانتزی‌های کودک و نوجوان تعدادی عناصر ثابت وجود دارد، از جمله: جهان و موجودات کوچک، جادو و سحر، ترس، نیروهای اهریمنی (شر)، نیروهای ایزدی (خیر) و... از ویژگی‌های برجسته و مهم رمان پریانه‌های لیاسند ماریس، رنگ و بوی محلی و بومی آن است.

شخصیت‌های اصلی و واقعی داستان فاروق، ادریس، لیانا، توفیق، ماهبان و دی‌صبرا که همگی اهل بندر سیراف هستند و به‌گویش محلی جنوب صحبت می‌کنند. علاوه بر این نویسنده، عناصری از زندگی مردم جنوب را نیز وارد داستان کرده که در فضا سازی آن نقش مهمی ایفا می‌کنند. این رمان سرشار از حادثه، هیجان و کشش است و جادو و خیال بر جذابیت آن افزوده است.

ما در این مطلب
قصد داریم برای
خانواده‌هایی که
نوجوان دارند، چند
کتاب خوب و خواندنی
را که انتشارات کانون
پرورش فکری کودکان
و نوجوانان منتشر
کرده و مورد استقبال
مخاطبان قرار
گرفته است،
معرفی کنیم